

Věc C-237/21

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

13. dubna 2021

Předkládající soud:

Oberlandesgericht München (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. dubna 2021

Stíhaný:

S.M.

Žalobkyně:

Generalstaatsanwaltschaft München

Oberlandesgericht München (Vrchní zemský soud v Mnichově)

[*omissis*]

C-237/21 – 1

[*omissis*]

Ve věci vydání

S. M. (roz. M.),

[*omissis*]

z důvodu přijímání úplatků

vydává Oberlandesgericht München (Vrchní zemský soud v Mnichově) – 1.
trestní senát – [*omissis*] dne 9. dubna 2021 toto

usnesení

1. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) předkládá žádost o rozhodnutí o této předběžné otázce:

Nařizují zásady formulované Soudním dvorem Evropské unie v jeho rozsudku ze dne 13. listopadu 2018 ve věci Raugevicius, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898) týkající se uplatnění článků 18 a 21 SFEU, aby žádost třetí země o vydání občana Unie za účelem trestního stíhání zakládající se na Evropské úmluvě o vydávání ze dne 13. prosince 1957 byla zamítnuta rovněž v případě, že dožádaný členský stát je podle této úmluvy na základě mezinárodního práva povinen občana Unie vydat, protože pojem „občan“ podle čl. 6 odst. 1 písm. b) Úmluvy vymezil v tom smyslu, že zahrnuje pouze jeho vlastní státní příslušníky a nikoliv jiné občany Unie?

2. Řízení o vydání se přerušuje až do vydání rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce.

Odůvodnění:

I.

Dne 5. listopadu 2020 požádaly orgány Bosny a Hercegoviny Spolkovou republiku Německo o vydání stíhaného k výkonu trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Obecního soudu Bosanska Krupa ze dne 24. března 2017, sp. zn. 18 0 K 031029 16 K z důvodu přijímání úplatků.

Stíhaný je státním příslušníkem Srbska, Bosny a Hercegoviny, jakož i Chorvatska a od poloviny roku 2017 žije se svou manželkou v Německu. Od 22. května 2020 zde pracuje jako řidič regionální kurýrní služby. Poté, co byl dočasně ve vydávací vazbě, pobývá nyní na svobodě.

Chorvatské orgány byly předem vyzooměny o žádosti bosensko-hercegovinských orgánů. Na žádost žádným způsobem nereagovaly.

Generalstaatsanwaltschaft München (Generální státní zastupitelství v Mnichově) s odvoláním na rozhodnutí Soudního dvora ve věci Raugevicius navrhlo, aby vydání stíhaného bylo prohlášeno za nepřipustné.

II.

- 1.

Návrh generálního státního zastupitelství podle § 29 odst. 1 německého Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o mezinárodní pomoci v trestních věcech, dále jen „IRG“) je podle názoru senátu přípustný [*omissis*] [je uvedeno podrobněji]

- 2.

Opodstatněnost návrhu závisí na otázce formulované ve výrokové části usnesení, zda články 18 a 21 [SFEU] musí být vykládány v tom smyslu, že stanoví nevydání občana Unie i v případě, že dožádaný stát je k jeho vydání povinen podle mezinárodního práva.

Rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. listopadu 2018 ve věci Raugevicius, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898) není otázka zodpovězena, protože – jak je blíže uvedeno v bodě II.2.b) – Finská republika byla podle mezinárodního práva vůči Ruské federaci oprávněna nevydat litevského státního příslušníka, naopak Spolkové republice Německo mezinárodní právo ukládá vůči Bosně a Hercegovině povinnost chorvatského státního příslušníka vydat.

Konkrétně:

a)

Podle článku 1 Evropské úmluvy o vydávání ze dne 13. prosince 1957 (dále jen „Úmluva“) je Spolková republika Německo vůči Bosně a Hercegovině povinna vydat stíhaného k výkonu trestu odnětí svobody uložené Obecním soudem Bosanska Krupa.

aa)

Vydání stíhaného se řídí Evropskou úmluvou o vydávání ze dne 13. prosince 1957, kterou Spolková republika Německo ratifikovala dne 2. prosince 1976 a Bosna a Hercegovina dne 25. dubna 2005.

Podle článku 1 Úmluvy se smluvní strany zavazují vzájemně si vydávat osoby, které jsou vyžadovány příslušnými orgány dožadujícího státu k výkonu trestu, jestliže jsou splněny příslušné podmínky této Úmluvy a některé z dalších ustanovení Úmluvy nestanoví výjimku ([*omissis*] [literatura]; viz také Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud), usnesení ze dne 31. března 1987, 2 BvM 2/86, juris bod 34, jakož i článek 26 a násl. Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969).

bb)

V projednávané věci jsou podmínky Úmluvy pro povinnost vydání splněny.

Jedná se o trestný čin podléhající vydání ve smyslu čl. 2 odst. 1 první věty Úmluvy. Rovněž německé právo, § 332 odst. 1 první věta německého Strafgesetzbuch (trestní zákoník), stanoví pro jednání stíhaného zjištěné Obecním soudem Bosanska Krupa trest odnětí svobody s horní hranicí pět let. Sazba uloženého trestu činí více než čtyři měsíce, čl. 2 odst. 1 druhá věta Úmluvy.

Překážky vydání podle článků 3 až 11 Úmluvy neexistují. Potřebné doklady požadované podle článku 12 Úmluvy poskytla Bosna a Hercegovina v plném rozsahu.

Vydání stíhaného a akty, na nichž se zakládá, by zachovaly minimální mezinárodně právní standard, který je podle článku 25 Grundgesetz (Ústava) závazný ve Spolkové republice Německo, ani neporušují nezbytné ústavně právní zásady respektive nezbytnou míru ochrany základních práv (viz k tomu Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud), usnesení ze dne 26. února 2018, 2 BvR 107/18, juris; předběžné opatření ze dne 26. ledna 1982, 2 BvR 856/81).

b)

Nejasné ovšem je, zda články 18 a 21 SFEU vyžadují, aby stíhaný chorvatský státní příslušník nebyl ani přes existující povinnost vydání stanovenou mezinárodním právem vydán, protože Spolková republika Německo by německého občana podle čl. 6 odst. 1 písm. a) Úmluvy nevydala.

(1)

Na první pohled se zdá, že tuto otázku zodpověděl rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci Raugevicius, C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898). Předběžnou otázku položenou finským Nejvyšším soudním dvorem zodpověděl takto:

„S ohledem na všechny výše rozvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět, že články 18 a 21 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že v případě žádosti třetí země o vydání občana Unie, který využil svého práva volného pohybu, nikoli pro účely stíhání, nýbrž pro účely výkonu trestu odnětí svobody, má dožádaný členský stát, jehož vnitrostátní právo zakazuje vydávat mimo Unii vlastní státní příslušníky pro účely výkonu trestu a stanoví možnost odpykat na jeho území trest uložený v zahraničí, povinnost zacházet s tímto občanem Unie, má-li na jeho území trvalý pobyt, stejným způsobem, jakým v oblasti vydávání zachází s vlastními státními příslušníky.“

Při bližším pohledu je ale patrné, že Finská republika mohla odmítnout vydání tamního občana Unie, aniž porušila svou povinnost vůči Ruské federaci, kterou jí ukládá mezinárodní právo. Finská republika totiž ve svém prohlášení o přistoupení ze dne 12. května 1971 vymezila pojem „občan“ podle čl. 6 odst. 1 písm. b) Úmluvy v tom smyslu, že ten zahrnuje všechny „státní příslušníky Finska, Dánska, Islandu, Norska a Švédska, jakož i cizince s bydlištěm v těchto státech“.

Podobná mezinárodněprávní situace byla základem rovněž rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věcech Petruhhin, C-182/15 (EU:C:2016:630), Pisciotti, C-191/16 (ECLI:EU:C:2018:222) a BY, C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), které se týkaly vydání k trestnímu stíhání. Rozhodnutí, do kterého z několika dožadujících států bude stíhaný vydán, svěřily v těchto věcech jak článek 65 Dohody ze dne 3. února 1993 mezi Lotyšskou republikou a Ruskou federací o právní pomoci a právních vztazích v oblasti občanského, rodinného a trestního

práva, tak i článek 10 Dohody o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými ze dne 25. června 2003 (Úř. věst. 2003, L 181, s. 27) a článek 17 Úmluvy do rukou dožádaného státu. Vydání do domovského státu stíhaného občana Unie by proto ve všech případech, o nichž rozhodoval Soudní dvůr, bylo možné, aniž tím dožádané členské státy Unie porušily své mezinárodněprávní povinnosti vůči třetím zemím.

(2)

V projednávané věci je mezinárodněprávní situace odlišná.

Spolková republika Německo při ukládání své ratifikační listiny dne 3. října 1976 učinila k čl. 6 odst. 1 písm. b) Úmluvy následující prohlášení:

„Vydání německých občanů ze Spolkové republiky Německo do zahraničí není podle článku 16 odstavce 2 první věty Ústavy Spolkové republiky Německo přípustné a musí proto být v každém případě odmítnuto. Pojem „občan“ ve smyslu článku 6 odstavce 1 písmeno b) Evropské úmluvy o vydávání zahrnuje všechny německé občany ve smyslu článku 116 odstavce 1 Ústavy Spolkové republiky Německo.“

Článek 16 odst. 2 první věta a čl. 116 odst. 1 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Ústava Spolkové republiky Německo, dále jen „GG“) zní:

Článek 16 odst. 2 první věta GG

Žádný německý občan nesmí být vydán do zahraničí.

Článek 116 odst. 1 GG

Německý občan ve smyslu této Ústavy je s výhradou jiné zákonné úpravy ten, kdo má německou státní příslušnost nebo jako uprchlík či vysídlená osoba německého národnostního původu či jako jejich manžel nebo potomek byl přijat na území Německé říše podle stavu ze dne 31. prosince 1937.

Jiné zákonné ustanovení upravující vydávání osob k výkonu trestu neexistuje. Relevantní ustanovení § 2 odst. 1 a 3 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o mezinárodní právní pomoci v trestních věcech, dále jen „IRG“) stanoví:

- (1) *Cizinec, který je v cizím státě stíhán nebo odsouzen pro skutek, za nějž je v tomto státě ukládán trest, může být tomuto státu vydán na žádost příslušného orgánu za účelem stíhání nebo výkonu trestu či jiné sankce uložené za tento skutek.*
- (2) *[...]*
- (3) *Cizinci ve smyslu tohoto zákona jsou osoby, které nejsou německými občany ve smyslu článku 116 odst. 1 Ústavy.*

Bosna a Hercegovina neučinila k Evropské úmluvě o vydávání žádné výhrady nebo prohlášení.

(3)

Není proto jisté, zda se judikatura Soudního dvora Evropské unie týkající se článků 18 a 21 SFEU, jak je formulována ve věci Raugevicius, uplatní rovněž v projednávané věci.

(a)

Soudní dvůr Evropské unie vychází ve své judikatuře z toho, že nerovné zacházení spočívající v umožnění vydání občana Unie, který je státním příslušníkem jiného členského státu než dožadovaného členského státu, na rozdíl od státního příslušníka dožadovaného členského státu, vede k omezení práva vyplývajícího z článku 21 SFEU (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 30; ze dne 17. prosince 2020, C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 40; ze dne 10. dubna 2018, C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 45; ze dne 6. září 2016, C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 33).

Takové omezení může být ovšem odůvodněno pouze tehdy, když se zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 31; ze dne 17. prosince 2020, C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 41; ze dne 10. dubna 2018, C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 46; ze dne 6. září 2016, C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 34).

Soudní dvůr připustil, že cíl zabránit nebezpečí nepotrestání osob, které spáchaly trestný čin, musí být považován za legitimní a může odůvodnit omezující opatření, jako je vydání (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 32 a násl.; ze dne 17. prosince 2020, C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 42; ze dne 10. dubna 2018, C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 47; ze dne 6. září 2016, C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 37).

Toto opatření však může být odůvodněno objektivními důvody pouze tehdy, pokud je nezbytné na ochranu zájmů, které mají zaručit, a pouze v rozsahu, v němž těchto cílů nemůže být dosaženo méně omezujícími opatřeními (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. listopadu 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 32; ze dne 17. prosince 2020, C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 42; ze dne 10. dubna 2018, C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 48; ze dne 6. září 2016, C-182/15 [EU:C:2016:630] body 38 a 41).

(b)

Otázka, zda méně omezující opatření v tomto smyslu zahrnují rovněž postupy, jimiž by členský stát porušil své závazky vyplývající z mezinárodního práva, nebyla v uvedených rozhodnutích Soudního dvora relevantní, protože dotčené členské státy mohly vydání třetímu státu odmítnout způsobem, které mezinárodní právo připouští. Soudní dvůr se (proto) k této otázce nevyjádřil.

Ve věci Raugevicius ovšem příslušný generální advokát ve svém stanovisku rozhodujícím způsobem vycházel z toho, „že v souladu s využitím možnosti uvedené v čl. 6 odst. 1 písm. b) této úmluvy, se Finská republika rozhodla ve svém prohlášení vymezit pojem ‚státní příslušníci‘ ve smyslu této úmluvy jako ‚státní příslušníci Finska, Dánska, Islandu, Norska a Švédska, jakož i cizinci s bydlištěm v těchto státech‘“. (stanovisko generálního advokáta Y. Bota ze dne 25. července 2018 [ECLI:EU:C:2018:616] bod 85). Dále generální advokát uvedl (bod 86): „V projednávaném případě tato vůle ke zrovnoprávnění v souvislosti s ochranou proti vydávání, kterou Finská republika vyjádřila v uvedeném prohlášení, nemůže, pokud se jedná o občana Unie, jako je D. Raugevicius, zůstat pouze iluzorní. Články 18 a 21 SFEU ukládají Finské republice, aby jí zajistila plný účinek.“

Z výše uvedeného vyplývají s přihlédnutím ke všem skutkovým a právním okolnostem pochybnosti, zda mají být zásady formulované Soudním dvorem Evropské unie ve věci Raugevicius použity rovněž v projednávané věci a zda mají být články 18 a 21 SFEU vykládány v tom smyslu, že vydání stíhaného do Bosny a Hercegoviny musí být prohlášeno za nepřipustné i přes opačný mezinárodněprávní závazek vyplývající z článku 1 Úmluvy.

(4)

Ačkoliv to podle názoru senátu není pro rozhodnutí o předběžné otázce relevantní, poukazuje s ohledem na výklad Soudního dvora v bodě 42 rozhodnutí ve věci Raugevicius za účelem úplného vylíčení vnitrostátního právního stavu na skutečnost, že by výkon trestu odnětí svobody uloženého Obecním soudem Bosanska Krupa ve Spolkové republice Německu byl v zásadě možný. Vzhledem k tomu, že se stíhaný již nachází na území Spolkové republiky Německo, není Úmluva o předávání odsouzených osob ze dne 21. března 1983 (dále jen „Úmluva o předávání“), kterou ratifikovala jak Spolková republika Německo, tak i Bosna a Hercegovina, relevantní ([*omissis*] [zákonné podklady, literatura a judikatura]). Výkon bosensko-hercegovinského rozsudku se proto řídí §§ 48 a násl. IRG a na rozdíl od čl. 3 odst. 1 písm. a) a d) Úmluvy o předávání nepředpokládá německou státní příslušnost ani souhlas stíhaného ([*omissis*] [zákonné podklady]).

Podle § 57 odst. 1 první věty IRG lze výkon provést pouze tehdy, pokud s tím stát, který rozsudek vydal, souhlasí ([*omissis*] [literatura]). Tak tomu – každopádně v současnosti – není, protože bosensko-hercegovinské orgány požádaly o vydání stíhaného a nikoliv o převzetí výkonu.

[*omissis*]